

Forord

Håpets, troens og trøstens vilkår i våre helseinstitusjoner har trange vilkår. Jeg har ofte tenkt at det er dårlig gjort å innby alvorlig syke, fortvilte og eksistensielt berørte mennesker til våre helsetjenester uten å sette søkelyset på hva som kan lette dette stykket livsvei. Vi vet at vi ikke alltid kan bedre helse, og vi kan ikke redde alle fra døden, men vi kan alltid lindre og trøste. Vi kan gi støtte til livsvilje og livsmot der dette er truet. Det er neppe noe område av helsetjenestens tilbud som er mer preget av tilfeldigheter og dårlig faglighet enn den sjelelige smerte.

Gjennom arbeidet i Rådet for sykepleieetikk har jeg møtt mange eksempler på at overordnet myndighet og viktige ledere i helsetjenesten ikke inkluderer åndelig og eksistensiell omsorg i sin tenkning. Jeg har arbeidet med saker fra sykepleiere der politikere og ledere i helsetjenesten ikke mener at sykepleiere skal involvere seg i pasienters åndelige og eksistensielle spørsmål og behov. Helhetlig sykepleie har stadig fått trangere vilkår. Det er forunderlig at det ser ut til å være behov for å rettfærdiggjøre de mest alminnelige og grunnleggende sider av menneskelige og medmenneskelige behov. God sykepleiepraksis har fortsatt både helhet og barmhjertighet som grunnleggende føringer. Dette kan ikke realiseres uten at den åndelige omsorgen naturlig hører med.

Det ble en berørende opplevelse å lese denne boken. Både fordi jeg nettopp har fulgt min mor til døden og nettopp har kjent hvor rystende nødvendig den åndelige omsorgen ble. Men også fordi denne boken er spesiell i sin bredde og aktualitet. Den favner et grundig manus trygt forankret i både historisk og moderne sykepleieideologi. Forfatteren har maktet å beskrive en praksiskompetanse som viser bredden i hva den åndelige omsorgen bør favne. Også det multikulturelle perspektivet er inkludert, de mange livssyn, de ulike religioner og kulturer med sine symboler og ritualer. Vi møter innspill fra de fleste kjente sykepleieteoretikere, og refleksjoner rundt de mest sentrale begreper og problemstillinger. Både oppbygningen av boken, det lett forståelige språket og eksemplene fra praksis gir mulighet for gjenkjennelse og fordypning. Vi får også hjelp til å finne frem i nye lovbestemmelser og forskrifter som er viktige for temaet, og boken har gjennomgående grundige referanser, noe mange etterspør.

I vår rasjonelle og markedsideologiske tid er det sterke grunner til bekymring for møtet med syke menneskers sårbarhet og verdighet. Både kompetanseutvikling og resultatkrav viser lite oppmerksomhet til de åndelige og eksistensielle sidene av helsetjenester. Heller ikke den rådende evidensbaserte tilnærmingen ser ut til å verdsette denne typen kompetanse. Boken er betimelig og viktig. Det er både nødvendig og klokt å hente frem arvegodset i sykepleiens fagtradisjon for å forsterke bevisstheten om pasienters åndelige behov både nå og i fremtiden.

Jeg kommer til å bruke boken aktivt i det etiske og eksistensielle arbeidet jeg står i. Det er å håpe at den blir en viktig kompetansekilde i grunn- og videreutdanning av sykepleiere.

Marie Aakre

April 2009